

Etelä-Savon maakuntaliiton asiantuntijalausunto koskien HE 47/2021

Etelä-Savon maakuntaliitto kiittää Eduskunnan talousvaliokuntaa mahdollisuudesta kommentoida Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta ja niihin liittyviksi laeiksi.

Lausunto

Etelä-Savon maakuntaliitto katsoo, että lakikokonaisuutta on uudistettu ja selkeytetty varsin onnistuneesti. Molempien lakien rakenteen uudistamisessa on onnistuttu. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien säädösten kokoaminen rakennerahastojen kanssa samaan lainsäädäntöön on kannatettava ratkaisu ja selkeyttää osaltaan aluekehittämisen kokonaisuutta.

Maakuntaliitto näkee tärkeänä, että aluekehityksen prosessit ovat selkeät, vaikuttavat ja läpinäkyvät sekä vahvistavat aluekehittämisjärjestelmän aluelähtöisyyttä.

Maakuntaliittojen toimivalta on määritelty lakiesityksessä selkeästi. Toimivallan määrittäminen hankkeissa, joissa on mukana yrityksiä, kaipaasi kuitenkin väljennystä. Yritykset voivat olla mukana de minimis -tuen tasoisesti, mutta esim. osaamisen yrityskohtainen kehittäminen osana laajempaa kehittämishanketta ei ole mahdollista, koska rahoituslaissa (ja valmistelussa olevassa rahoitusasetuksessa, 6 §) kielletään maakunnan liitoilta yksittäisen yrityksen liiketoiminnan kehittäminen. Maakuntaliitoilla tulisi olla mahdollisuus myöntää tukea myös yksittäiselle yritykselle osana laajempaa kehittämishanketta hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Toimeenpanolaissa määrätään liiton tehtävä aluekehittämistehtävän toimeenpanossa eli kehittämistavoitteita toteuttavien hankkeiden rahoittaminen sen mukaan kuin siitä säädetään rahoituslaissa. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen hankkeiden rahoittaminen on yleisasetuksen mukaan hallintoviranomaisen tehtävä. Hallintoviranomainen voi delegoida tehtävän välittävänä toimielimenä toimivalle maakunnan liitolle, jolla on edellytykset ja tahto tehtävän hoitamiseen.

Lain perustelutekstissä todetaan, että maakunnan liiton olisi tehtävä vastaanottaessaan sitouduttava huolehtimaan hallinnon kustannuksista ohjelman teknisen tuen lisäksi, kuten nykyisinkin. Maakunnan liitot ovat hyvin sitoutuneita toteuttamaan välittävän toimielimen tehtävää. Tehtävään

tulisi kuitenkin taata riittävät taloudelliset resurssit. Teknisen tuen määrän osalta tulisi varmistaa se, ettei välittävänä toimielimenä toimimisen kustannuksia vieritettäisi kuntayhtymien jäsenkuntien katettavaksi.

Uutena aluekehittämisen toimintamallina ehdotettu valtion ja maakuntien välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen aluekehittämiskeskustelu-menettelyn kautta on tervetullut uudistus. Aluekehittämiskeskustelujen tavoitteellisuutta tulisi laissa edelleen lisätä ja keskusteluihin liittyvää systemaattista prosessia kehittää valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelman vaikuttavan toimeenpanon edistämiseksi. Valtion ei tule antaa kunnille uusia tehtäviä ilman siihen osoitettuja määrärahoja.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma on poistumassa laista, mikä osaltaan keventää lakisääteistä suunnittelujärjestelmää. Kannoimme lausunnossamme lakiluonnoksesta huolta siitä, ettei sen poistaminen laista saa heikentää alue- ja rakennepolitiikan rahoitussuunnittelun aluelähtöisyyttä. Etelä-Savon maakuntaliitto esitti lakiin lisättäväksi kirjausta siitä, että maakunnan liitot vastaisivat nykyiseen tapaan alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta. Maakuntien yhteistyöryhmien tehtäviin onkin lisätty EU:n alue- ja rakennepolitiikan alueellisen rahoitussuunnitelman ja siihen liittyvän rahoituksen painopisteiden hyväksyminen vastaakin hyvin tähän näkemykseen.

Tehdyt rakenteelliset ja sisällölliset muutokset nykyainsäädäntöön nähden antavat aiempaa selkeämmän kuvan alueiden kehittämisen ja alue- ja rakennepolitiikan kokonaisuudesta. Sääntelyä on jonkin verran kevennetty ja yksityiskohtaisuutta on karsittu, mikä tukee alueiden erilaisista lähtökohdista tehtävää omaehtoista kehittämistyötä.

Mikkelissä 5.5.2021

Pentti Mäkinen
Maakuntajohtaja
Etelä-Savon maakuntaliitto